

Приймак Наталія Володимирівна,

к.е.н.,

старший. викладач кафедри менеджменту та економіки.

Міжнародний європейський університет.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Анотація. У статті досліджено основні завдання щодо реформування системи бухгалтерського обліку. Визначено проблематику та актуальні питання розвитку бухгалтерського обліку фінансових інструментів кредитування.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансові інструменти, П(С)БО, МСБО, МСФЗ, визнання, оцінка.

Основні наукові результати. Становлення ринкових відносин в Україні зумовило перегляд напрямків розвитку підприємств як суб'єктів цих відносин. З огляду на глобалізаційні та інтеграційні властивості сучасного економічного простору, відбувається реформація системи управління бізнесом, тому суттєвих коригувань потребують питання організації та методики обліку фінансових інструментів – відносно нових для вітчизняних практиків об'єктів обліку відповідно до міжнародної практики.

Облікове відображення фінансових інструментів кредитування і розкриття інформації про них є актуальним і пріоритетним напрямом діяльності Ради з МСБО. Ця діяльність у сфері бухгалтерського обліку фінансових інструментів кредитування активно триває, отже, порядок обліку і відображення у звітності інформації про них буде і надалі уточнюватись з метою вироблення єдиної стандартної концепції.

Проблематика бухгалтерського обліку фінансових інструментів кредитування становить значний інтерес і розглядається у працях багатьох дослідників. Особливо це актуально для української практики в умовах, коли перед державою постало завдання гармонізації національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності [1].

Актуальні питання розвитку бухгалтерського обліку фінансових інструментів у різні часи розглядалися дослідниками за такими напрямками [1-3]:

а) як класифікація фінансових інструментів відповідно до облікових потреб та особливості їх обліку;

б) як визнання, оцінка фінансових інструментів та розкриття інформації у фінансовій звітності відповідно до МСФЗ;

в) як визначення сутності фінансових інструментів для потреб обліку.

Незважаючи на існуючі напрацювання, проблема розширення спектру фінансових інструментів кредитування та методології ведення їх обліку з урахуванням викликів сучасності та потреб їх реципієнтів, залишається актуальною та вимагає значної уваги. Фінансові інструменти кредитування традиційно і справедливо вважаються одним з найскладніших елементів, які необхідно визнати, оцінити і розкрити інформацію про них у фінансових звітах.

Слід відмітити, що до сьогодні відбулося чимало змін в бухгалтерському обліку, пов'язаних не лише з прийняттям П(С)БО13 «Фінансові інструменти», але й набуттям чинності МСФЗ та відповідної зміни методології обліку. Фахівці, які аналізують нову редакцію МСФЗ 9, одноставно стверджують, що класифікація та оцінка фінансових інструментів є основою для достовірного обліку та відображення фінансових інструментів [4; 5].

Дослідження в цьому напрямку показали, що вітчизняні вчені виділили окремі питання щодо: створення нового стандарту щодо відображення в обліку функціонування фінансових інструментів за умов фінансової кризи; проблемних питань обліку похідних фінансових інструментів [6]; проблем, пов'язаних з вивченням сутності та особливостями класифікації фінансових інструментів, виділенням їх основних класифікаційних ознак, що в подальшому значно впливатиме на показники фінансової звітності; методологічних аспектів визнання та оцінки фінансових інструментів у фінансовій звітності з урахуванням міжнародного досвіду з метою вдосконалення методологічних і правових засад фінансових інструментів в Україні [7]; особливостей визначення справедливої вартості в оцінці фінансових інструментів в умовах зміни методології Міжнародних стандартів фінансової звітності та посилення вимог щодо розкриття інформації про їхню ринкову вартість у контексті подолання наслідків світової фінансової кризи [7; 8].

Висновки. Проаналізувавши нормативну документацію, яка регулює бухгалтерський облік фінансових інструментів кредитування, а також багаторічні напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, визначено, що стандарти бухгалтерського обліку в нашій державі та світі мають певні розбіжності, котрі поширюються також на поняття фінансових інструментів, їх класифікацію, методику обліку.

З огляду на це, можна виділити основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку фінансових інструментів кредитування: необхідність уніфікації норм обліку фінансових інструментів кредитування в єдиному положенні; удосконалення методики розрахунку та відображення в обліку таких нетипових показників, як справедлива, амортизована вартості, сума дисконту (премії), застосування методу ефективної ставки відсотка. Вирішення цього завдання є важливим, враховуючи процеси інтеграції України у міжнародну фінансово-економічну спільноту [8].

Використані джерела:

1. Задніпровський О. Г. Облік фінансових інструментів: новації та гармонізація. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. «Економічні науки»*. 2014. № 8. С. 186–191.
2. Дружиловская Т. Ю., Добролюбов Н. А. Современные проблемы учета финансовых инструментов организаций. *Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях*. 2017. № 13. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/finansovye-instrumenty-v-buhgalterskom-uchete-i-otchetnosti-kommercheskih-i-nekommercheskih-organizatsiy>.
3. Альошин С. Ю. Фінансові інструменти: визнання та оцінка відповідно до міжнародних стандартів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2016. Вип. 18(1). С. 181–183.

4. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. *Офіційний вісник України*. 2001. № 52. С. 183.

5. Попадюк К. МСФО/IFRS 9 образца 2014 года: игра в классификацию продолжается? URL: <http://inflexio.ru/msfoifrs-9-obrazca-2014-goda-igra-v-klassifikaciyu-prodolzhaetsya.html>.

6. Пилипенко Л. М. Бухгалтерський облік деривативів та їх репрезентація у фінансовій звітності: проблеми методики та методології. *Економічний часопис – XXI*. 2016. № 156 (1-2). С. 116–120.

7. Бурденко І. М. Фінансові інструменти: особливості їх класифікації. URL: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/54656/9/Burdenko_financial_liabilities1.pdf.

8. Приймак Н.В. Облік фінансових інструментів кредитування підприємств торгівлі: автореф. дис. канд. екон. Наук: 08.00.09. Київ, 2019. 24 с.